

VELKÁ
DOBRODRUŽSTVÍ

Za hrady, zámky, břidlicí a „depešáky“ do Rabštejna nad Střelou

GPS souřadnice: 50.041742, 13.289968

Praktické informace

Délka trasy: 2,5 km

Obtížnost: Velmi krátká trasa pro všechny děti. Část ovšem vede svahem nad řekou, takže kočárky ani kola neprojedou. Pejsky vzít můžete.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: Nejrychleji se do Rabštejna z Prahy dostane tak, že se vydáte po E48 směrem na Karlovy Vary. Na sjezdu u Malměřic sjedete směr Blatno → Žihle → Rabštejn. Asi 105 km ujedete přibližně za hodinu a půl.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Zaparkujete zdarma na začátku naučné stezky u hřbitova a zřícenin.

Zámek Rabštejn

Je možné s průvodcem navštívit od června (víkendy) do září.

středa-pátek: prohlídky v 11:00, 13:00 a v 15:00

víkend: prohlídky v 11:00, ve 13:00, ve 14:30 a v 16:00

vstupné plné – 100 Kč, senioři – 80 Kč, studenti a žáci – 50 Kč

WC: V zámku a v kavárně Četnická stanice.

Možnost občerstvení: V obci je několik hospůdek. Doporučujeme kavárnu Četnická stanice a hostinec U Kamenného mostu.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Plasy, Krakovec, Kladruby, Stříbro, Plzeň, Manětín.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová

Trasu testovali Anna a její tatínek z Plzně.

Postřehy dětí:

Anička (6 let): „Rabštejn je moc hezké město a má hodně hradů a zámků. Mně se ale nejvíce líbily chaloupky s trámy. A pak ta napínavá procházka nad řekou.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

víte, kde najdete nejmenší historické město nejen v České republice, ale i v Evropě? Nachází se uprostřed lesů a zcela stranou současných hlavních cest na hranici Plzeňského, Karlovarského, Středočeského a Ústeckého kraje. Najdete zde řadu památek – zříceninu hradu, barokní zámek, soubor lidových domů a prastarý kamenný most, na kterém se natáčel videoklip k písni Personal Jesus skupiny Depeche Mode.

Úchvatný Rabštejn nad Střelou uchvátí i vás. Výlet je navíc i pro lenošníky, neboť trasa měří necelé 3 km. :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,

dnešní cesta za hádankou povede okolím krásného zámku, kolem několika zřícenin, roubených staveb a také úzkou pěšinkou nad řekou Střelou. Budete hledat obrázky na sochách a písmenka na tabulkách, dozvíte se něco o těžbě břidlice a povíme si pověst o drahokamu. Tak jako u ostatních našich výletů jste i k tomuto dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Pokud nám pošlete dopisem, e-mailem nebo prostřednictvím FB správné řešení, zařadíme vás do slosování o Lumpardíky. Je důležité, abyste vždy uvedli k tajence (pozor, psát bez diakritiky) i kód výletu, který je napsaný na každé stránce.

Mapa výletu

Doplňovačka

Jdeme do toho:

Městečko Rabštejn se nachází 7,5 km od Manětína uprostřed přírodního parku Horní Střela. Pěkně si hová na ostrohu ohraničeném strmými svahy. Dominantou městečka je barokní zámek se zříceninou gotického hradu ze 14. století. Uchvátí vás také městské opevnění nad pravým břehem řeky Střely a klášter servitů s přilehlým kostelem Panny Marie Sedmibolestné.

Zaparkujeme hned pod zříceninou na parkovišti u hřbitova. Hlídá ho **socha** s názvem **Kristus přítel dítek**, která pochází z pozdního baroka.

Je zvláštní, že? Ještě nikdy jsme neviděli sochu Ježíše, který drží za ruku dítě. Vy ano? Ale dítě jako by se vzpínalo... :) Asi dbalo výstrahy, že nemá nikam chodit s pány, které nezná.

Na podstavci sochy najdete druh ovoce.

1. Napište zkrácený název ovoce.

Teď se podívejte nalevo. **Zřícenina hradu Sychrov** se nachází na hřebeni naproti zřícenině Rabštejn nad Střelou. Je to ta kamenná stavba na druhé straně silnice. Zbytky hradu byly dlouho považovány za předsunuté opevnění sousedního hradu nebo za součást městských hradeb. První písemná zmínka o hradu pochází z roku 1439, ale založen byl nejspíše za vlády Karla IV. rabštejnským purkrabím Jindřichem z Rabštejna.

Kdo chce, může se jít podívat. Kdo nechce, jde na kopeček k druhému hradu na naší straně. Ten byl založen ve 30. letech 14. stol. A podhradní městečko s ním bylo spojeno v jeden celek hradbami, z nichž se dosud některé úseky zachovaly. Za chvíli je uvidíte. V areálu hradu se dnes nacházejí významné barokní stavby: zámek (z roku 1705), klášter servitů (z roku 1669) a kostel (dnešní podoba z let 1766–1769).

K hradu se dostanete docela blízko, jsou zde však všude cedule SOUKROMÝ POZEMEK. Tak nevíme, jak moc je to myšleno vážně. Ale zároveň tudy vede naučná stezka, takže se klidně můžete prosmýknout kolem kláštera až ke kostelu. Pokud to nepůjde, vezměte to po silnici směrem dolů, je to kousek. :)

Hrad Rabštejn se tyčí nad pravým břehem řeky Střely. První zmínky o něm pocházejí z roku 1269, kdy se o rozšíření hradu postaral Oldřich Pluh z Rabštejna, oblíbenec krále Jana Lucemburského. Na hrad navazuje městské opevnění z první poloviny 13. století.

Chtěl by se někdo z vás jmenovat Pluh? A máme tady nějakého Oldu? :)

Synové Oldřicha Pluha si znepřátelili krále Karla IV. Proto nejprve nařídil Rabštejn zbořit. Když se ale lépe obeznámil s jeho výjimečnou strategickou, a navíc malebně krásnou polohou, přinutil odbojné bratry, aby mu hrad prodali. Sídlo a úžasnou přírodu kolem si zamiloval a často zde pobýval, čímž se málokterý český hrad může pochlubit. Výnosy z rabštejnského panství věnoval čtvrté manželce Elišce Pomořanské. To byla ta silná, která údajně holýma rukama lámala meče. Znáte ji třeba z filmu *Noc na Karlštejně*.

Komu by se líbilo, kdyby dostal od manžela takový krásný hrad? A kdo umí v ruce přelomit meč? :)

Podívejte se na varovnou cedulku připevněnou na skále. Co zde hrozí?

2. Dopln: Nebezpečí...

A nejenže tu hrozí taková pohroma, také vládnu magické síly!

V rozvalinách hradu Rabštejn totiž můžete spatřit přízrak – muže s ostře řezanou tváří oděného do staromódního dlouhého pláště. V pravé poledne prý chodí hradem sem a tam, aby posléze vyndal z kapsy prsten s krásným kamenem. Vzápětí se ale pokaždé zjeví havran, který mu prsten uloupí. A zmizí... Postava muže se pak smutně rozplyne v obláčku páry. Podle pověsti se prý jedná o knížete, který kdysi ve zdejších lesích rád lovil. Jednoho dne zastřelil havrana, v jehož těle našel

právě onen prsten, s nímž se dodnes zjevuje. Následujícího dne ho navštívil záhadný cizinec a prsten požadoval. Odůvodnil to tím, že je kouzelný a že je jeho právoplatným majitelem. Aby svá slova dokázal, vyčaroval s jeho pomocí hrad, který knížeti věnoval. Ten ho poté pojmenoval Rabenstein – Havraní hrad. Hádáte správně, jde o dnešní Rabštejn nad Střelou.

Pomalou kráčíme podél klášterní zdi a kláštera. Ten byl založen v roce 1672. Později přestal vyhovovat tehdejšími potřebám řádu, a tak v roce 1730 začala výstavba nového východního křídla. Původní konvent zanikl. Po zrušení řádu v roce 1787 tu nejprve byla fara, pak škola, později hotel. Dnes zde spatříte jednokřídlou obdélnou budovu s mansardovou střechou. Barokní klášter servitů z konce 17. století naleznete v nejvyšší části hradního areálu.

Víte, kdo jsou servité? Servitský řád vznikl ve 13. století v italské Florencii z iniciativy sedmi bohatých kupců, kteří na pokyn Panny Marie opustili svůj dosavadní styl života a stali se služebníky Mariinými. První klášter založili na hoře Monte Senario u Florencie, odkud se řád rozšířil nejprve po Itálii a Evropě a posléze na všechny kontinenty světa. Servité patří mezi tzv. mendikantní řády a řídí se řeholí sv. Augustina. Základními pilíři servitské spirituality jsou služba, bratrství, mariánská inspirace a milosrdenství...

Klášterní budova je nepřístupná a zřejmě prázdná. Přitom by se s ní jistě daly podniknout krásné pohádkové věci...

Už jste u kostela? Tak najděte na stěně nalevo od vchodu úplně malou cedulku – výškovou značku.

3. Opište čtvrté slovo.

Kostel Panny Marie Sedmibolestné byl postaven v roce 1767 právě jako součást servitského komplexu. Po zrušení kláštera a zboření staršího kostela sv. Matouše byl ustanoven farním kostelem. V interiéru najdete původní varhany.

Než sejdete schody k zámku, vraťme se ještě k hradnímu areálu.

Jak šel čas, byli to Šlikové, kteří po požáru v polovině 16. století vyhořelý hrad vzkřísili a nechali přestavět do podoby pozdně gotického a renesančního zámku. Chvilí jej vlastnil i známý Albrecht z Valdštejna. V 18. století se až do roku 1945 stávají posledními šlechtickými majiteli Lažanští, které už možná znáte z našeho výletu s tajenkou do nedalekého Manětína.

Že jste tam ještě nebyli? To byste měli napravit! Říká se mu „město soch“ a je překrásný.

V 70. letech minulého století byl zámek rekonstruován pro potřeby školicího střediska. Z původního hradu se ovšem dochovaly pouze zbytky dvou válcovitých věží a něco málo hradního zdiva. Což už jste si možná všimli. Zámek je zjevně v mnohem lepším stavu. Jeho návštěvní doba je dosti omezená. Třeba ale budete mít štěstí a projdete si ho. Včetně zahrady, co prý také stojí za to.

My, co to štěstí neměli, sejdem k baroknímu **sousoší Piety** z roku 1714.

Víte, co je pieta?

Pieta je zobrazení Panny Marie, které leží na klíně z kříže právě sňaté Kristovo tělo.

Najděte na soše trnovou korunu. A také písmenko, kterým začíná vaše jméno. Nebo ho alespoň obsahuje. Je tam? Šance jsou velké!

Pokračujeme z kopce k **památkové zóně**, která zde byla vyhlášena v roce 1992. Dochoval se tu rozsáhlý soubor lidové a městské architektury, kteý zdobí řada barokních soch.

Na silničce k náměstí stojí bývalá pastouška (čp. 37). Název vypovídá o účelu přízemního roubeného staveníčka, jehož střecha bývala v minulosti pokryta šindeli. Koleje v kamenném podloží u domku vyhloubila kola vozů, na kterých se ještě po druhé světové válce vozila užitková voda ze Střely do domů kolem náměstí, aby se šetřilo vodou ze studní. Pitná voda se do osmdesátých let minulého století stáčela a nosila od dvou hydrantů na náměstí.

Vedle pastoušky stojí výrazný dům čp. 38 s hrázděným patrem s kolmo a šikmo zabudovanými trámy a bedněným štítem. Býval to městský špitál. Stojí tu údajně již 300 let. Po čase v něm vznikly čtyři bytečky, v nichž žili zestárlí deputátníci – prací zmožení nádeníci, kteří vyčerpali síly na panských statcích. Světničky v přízemí i v patře měly společné vytápění.

Tři malé domky ze 16. století, které najdete v takzvané „úzké“ uličce po levé straně, měly společnou dřevěnou pavlač, odkud se vcházelo do jednotlivých stavení. Zachovali se však pouze jediné.

V obci žije v současné době pouze 21 stálých obyvatel. Taková větší rodina.

Napravo vidíte pomník **T. G. Masaryka**, který byl po roce 1938, kdy se Rabštejn stal součástí Sudet, odstraněn. Obnoven byl po roce 1989. Nápis se dá přečíst už jen špatně, ale brýle vidět jsou.

Víte, kdo byl T. G. M?

První československý prezident.

Na stromě nyní hledáme naučnou tabuli, kterou členové místního turistického svazu nejspíš ještě psali pěkně ručně – píše se na ní o historii města. Můžete si zkontrolovat, zda jsme vám vše řekli správně. :)

4. Opište poslední slovo ze souvislého textu.

Kdo se cítí dojmově vyčerpan, může zaskočit pro letáčky do infocentra. Nebo si dát kávičku v Četnické stanici, která už pochopitelně současným celníkům neslouží ani omylem. Takže se do ní ani nemusíte pašovat. Pak s námi pokračujte dolů po silnici.

Na náměstí je většina domů kamenných. Stojí na půdorysu původní zástavby. V dnes již zavřeném zámeckém hostinci (čp. 10) se první květnovou neděli konávala tradiční pouťová tancovačka, na kterou se sjížděla děvčata ze širokého okolí. Věřilo se totiž, že dívka, která si sem přijde třikrát za sebou zatančit, se brzy vdá. Dnešní slečny by se jí proto možná raději vyhýbaly. Singl je singl!

Touží-li ovšem někdo po sňatku, nic nezkaží, když si sem třikrát zaskočí, zapoguje, trsne makarenu, kankánek, dupáček... Za pár měsíců určitě uslyší zvonit svatební zvony. :) V každé pověsti je přece zrnko pravdy.

Kdo vidí hradby? Neuvěřitelné, že? Kdo by chtěl mít v hradbách domeček?

Chaloupka vlevo u dolní městské brány bývala jedním ze dvou strážních domků. Brána vysokých hradeb se opírala o skalisko. O kousek dál stojí dřívější roubený chudobinec.

Jak vidíte, ve městě je opravdu mnoho lidových roubených a hrázděných domů.

Víte, co vlastně je takový hrázděný domeček? Kdepak, není to dům postavený z gymnastických hrazd, Radečku! :)

Hrázděné zdívo je typ zdění, při kterém je dřevěná trámová nosná konstrukce vyplněna hliněnou maltou pomazanými dřevěnými tyčkami, tzv. loučemi. Případně cihlami, výjimečně kameny. Výplň je pak omítnuta, trámy však ne. Vzniká tak typická podoba hrázděného zdíva. V českých zemích není tento způsob stavby zdí příliš častý, setkáváme se s ním především v západních a severních Čechách v oblastech bývalých Sudet. Zcela běžný je v Německu.

Nosná část patra a štítů nad roubeným přízemím tvoří kratší kolmo nebo šikmo položené trámy a vzpěry. Prostor mezi nimi se vyzdíval cihlami (zdejší panství mělo cihelnu) nebo kameny, venkovní vrstvu tvořila hliněná omazávka. Ornamenty mezi okny, které jsou známé z Chebska, se tady nezachovaly. Uvnitř domů bývaly v zadní nebo boční části sítě černé kuchyně. Černé se jim říkalo, protože bývaly od sazí. Vařilo se v nich totiž na otevřených ohništích. Sporáky byste v nich hledali marně. Snad i pro svůj temnější charakter však byly tyto přípravné krmě do poloviny 19. století zlikvidovány. V některých domech ale „přežily“ původní trámové stropy.

Jdeme k **Loretě** - to je ta žlutá kaplička nalevo. Je to jedna z nejmenších loretánských kaplí v Čechách. Založena byla roku 1671 Šebastiánem z Poettingu. Vnitřní zařízení pochází z konce 17. a počátku 19. století. Dovnitř se však jen tak nedostanete... Ale zase je odsud hezký rozhled. Také vidíte modrou pumpu, která patří jednomu z našich kamarádů... A co naučnou stezku, která se vine za silnicí dolů k řece mezi domky? Po ní se vypravíme za chvíli. Doporučujeme však ještě zajít na zdejší památný most. K němu musíte ještě kousek dolů po silnici. Nezapomeňte se sem pak vrátit. :)

Jde o druhý nejstarší most v Česku po kamenném mostu v Písku v jižních Čechách. Byl postaven v době gotiky mezi roky 1335 až 1340. V období 1738 až 1748 byl přestavěn. Jde o kamenný dvouobloukový most o celkové délce 69 metrů a šířce 4,8 metrů. Nad hladinou vod řeky Střely se klene ve výšce 5,2 metru. Od roku 1958 je památkově chráněný.

My vám k němu musíme říci ještě jednu perličku. Hlavně proto, že autorka tohoto textu je zběsilá a celoživotní fanynka britské kapely Depeche Mode. Právě na tomto mostě se natáčel videoklip k novějšímu remixu jejich známé hitovky Personal Jesus.

Děj videoklipu se odehrává ve středověku. Hlavní postavou je čarodějnice, kterou hodí z mostu do řeky. Při jejím dosti nelogickém vytažování – proč ji tam tedy házeli? – se přetrhne lano a zdá se, že čarodějnice zhyne. Je totiž dosti pravděpodobné, že neumí plavat. Po chvíli se ale čarodějná diva kouzlem vznese vzhůru. Právě tahle scéna se točila ze vzducholodi na mostě v Rabštejně. Pro herečku ztvárňující čarodějnici byl pod mostem připravený bazén s teplou vodou, kam měla spadnout. Zda se trefila, není známo. Štáb filmařů tehdy čítal asi 90 lidí. Členové kapely se bohužel natáčení nezúčastnili.

Také režisér a herec Tomáš Vorel má pro Rabštejn nad Střelou slabost. Přespává tu v lesích, koupe se v řece. Sem také umístil děj svých filmů *Cesta z města* a *Cesta do lesa*. Rabštejnskou dominantu mohou rovněž spatřit diváci televizních pohádek *Šťastný smolař* a *Svatojánský věneček*. Nicméně filmové triky jsou mocné... V jedné scéně se hned nad rabštejnským mostem tyčí zámek, který stojí v Uherčicích v Podyjí!

Od depešáků, depešaček a pohádek zpátky k historii. A také zpátky do kopce k naučné stezce, která nás na jiném místě odvede ke Střele.

Rabštejn leží vzdušnou čarou asi 30 kilometrů severně od Plzně, 40 kilometrů východně od Karlových Varů, 60 kilometrů jižně od Mostu a 80 kilometrů západně od Prahy. Ideální lokace, že? :)

Jak to sem máte od domu daleko vy? Chtěli byste zde bydlet? V které části? Zkusíme si tipnout! V zámku, že? :)

Po naučné stezce se nyní vydáme mezi domky doleva a pak podél řeky doprava. Vede nás pěšinka nad řekou a místy je to hodně napínavé!

Scházíme k řece. Co nevidět narazíme na mlýn. Po požáru v roce 1936 byl přestavěn na pilu na úpravu břídlíce na střešní šindele. Ve stavení se zděným přízemkem a roubeným patrem byl donedávna malý památník dějin Rabštejska. Dnes je uzavřený. V jeho sousedství je roubený dům, který se zejména svým paprskovitě a kolmo skládaným štítem odlišuje od zdejší hrázděné architektury a je podobně jako stavby v blízké Žihli a Potvorově stylově velmi příbuzný domům na Plasku a Rokycansku.

Najděte naučnou tabuli s názvem MLÝN U LIŠÁKA. Nahoře najdete v erbu lva s orlicí.

5. Kolik má lev ocasů?

Po naučné stezce podél řeky pokračujeme dál. Vzpomenete si, jak se jmenuje?

Střela je známá především svým hlubokým kaňonovitým údolím. Délka toku činí 102 km. Právě v blízkém okolí toku se zrodila legenda, která je variantou pověsti, kterou jsme si již říkali na začátku našeho putování.

V dávných dobách husté lesy lákaly české panovníky k lovu nejrůznější zvěře. V povodí řeky Střely se takový les nacházel. Jednou se v něm utábořila královská družina. Svou přítomností vyrušila hejno vran. Na tom by nebylo pranic zvláštního, kdyby se mezi kroužícím hejnem nad jejich hlavami nevznášel obrovský havran. Král povolal nejlepšího střelce a požádal ho, aby pro něj havrana sestřelil. Mrtvý pták přistál přímo před nohy krále a cosi mu vypadlo z mohutného zobáku. Třpytivý, překrásně vybroušený drahokam. Během dohadů o podivném nálezu přijela jiná skupina jezdců v čele s černě oblečeným cizincem.

Představil se jako vědec, který již několik dní se svou družinou pronásleduje právě uloveného opeřence, který mu kámen odcizil. Pokud mu král drahokam vrátí, odmění se mu. Král poručil, aby byl muži kámen navrácen. Jakmile měl cizinec drahokam opět v ruce, zamumlal slova, kterým nikdo nerozuměl. A v místě, kde se před chvílí vznášelo hejno vran, nyní zářil novotou nádherný rozlehlý hrad. Dostal jméno Rabestein, z německého překladu havraní kámen (rabe – havran, stein – kámen). Zkráceně Rabštejn.

Pomaličku tápeme do kopce a kolem nás se začínají zvedat haldy zvláštního nerostu. Poznáte, co to je?

Břidlice z okolí Rabštejna, je světoznámá. Těžila se tu již hluboko ve středověku, ale také v dobách poměrně nedávných. Je tento nerost tu prostě nepřehlédnete. Na všechny strany od nejmenšího města v Evropě je všude, kam se podíváte. Jeho tmavě šedá, sametová či matně hedvábná barva zdobí nejedno stavební dílo. Od střež místních domků přes chyšský

zámek či jáchymovský kostel až po impozantní Karlštejn.

Mocnost pruhů těžené břidlice je velmi různorodá. Od několika až po desítky metrů. Také kvalita je různá. Pokrývačská břidlice musí mít dobrou štípatelnost, aby se dala správně opracovat. Vlastní těžba se prováděla velmi primitivně. Nejdříve se skála navrtala. Do otvorů střelmistři nastrojili nálož černého prachu, aby se jejich výbuchem hornina rozpojila. Tabule se pak dále lámaly na menší a vybíraly se desky vhodné k dalšímu zpracování. Destičky se štípaly na tloušťku pěti milimetrů. Na ně se podle šablony nakreslil tvar krytiny. Speciálními kleštěmi a nůžkami se upravil do různých velikostí. Nutno také dodat, že asi tři čtvrtiny vytěžené horniny byl odpad. Na začátku minulého století byl ještě v Rabštejně aktivní čtyři lomy. Na přelomu 60. a 70. let byla těžba krátkodobě obnovena. Nyní už se zde netěží nic.

Seberte kousek břidlice ze země a pořádně si ho prohlédněte, ať už do konce života víte, jak břidlice vypadá, jaká je na dotek.

Najděte tabulku č. 13 – STRÁNĚ TEPLOMILNÉ VEGETACE.

6. Jak se jmenuje rodovým názvem druhá bylina zleva?

Jedná se o bylinu s přirozeným keřovitým vzrůstem. Proto je vhodná k výsadbě živých plotů, na něž je radost pohledět po celý rok. Na jaře rozzářící sytou zeleň voskovitých lístečků drobná bílá květenství, později plody – červené kulaté malvičky. S podzimem se do červena zbarví celý keř a ruměncem mu často vydrží až dlouho do zimy. Mnohdy až zase do jara. Přes jeho krásu nejde o plot, kterým by se chlubil kdekoliv. Je to s podivem, protože roste snadno a bujně. Nejvíce se hodí na suché svahy, terasy a skalnaté nebo kamenité plochy na plném slunci.

Pěšinka nás přivede až k židovskému hřbitovu. První židovské rodiny přišly do Rabštejna už v 17. století. Jejich komunita zde však nikdy nebyla velká. Čemuž odpovídá i velikost zdejšího židovského hřbitůvku. Je rozdělen na dvě části: starý a nový. Kolem hřbitova se dochovala původní kamenná zeď.

Prohlédněte si ji a zkuste najít židovskou hvězdu.

Davidova hvězda je šesticípá. Je to symbol Židů, judaismu a státu, na jehož vlajce se vyskytuje. Symbolizuje souhvězdí, pod kterým se čeká na Mesiáše. A také šest pracovních dní, kde střed znamená šabat. Symbol jako takový znamená rovnováhu.

Věděli byste, jak se jmenuje stát, kde žijí Židé? Pomůžou školáci? Víte, jak se jmenuje tamní hlavní město? Tel Aviv...

Nyní se vydáme doprava směrem k silnici, která už ústí na našem parkovišti. Vaším posledním úkolem je najít patník s namalovaným obličejem a zatvářít se stejně. :)

Copak to na vás kouká z tajenky? Zvíře, o kterém jste dnes již mnohokrát slyšeli. Vzpomínáte, v jaké souvislosti?

Dokázali byste o něm něco říct?

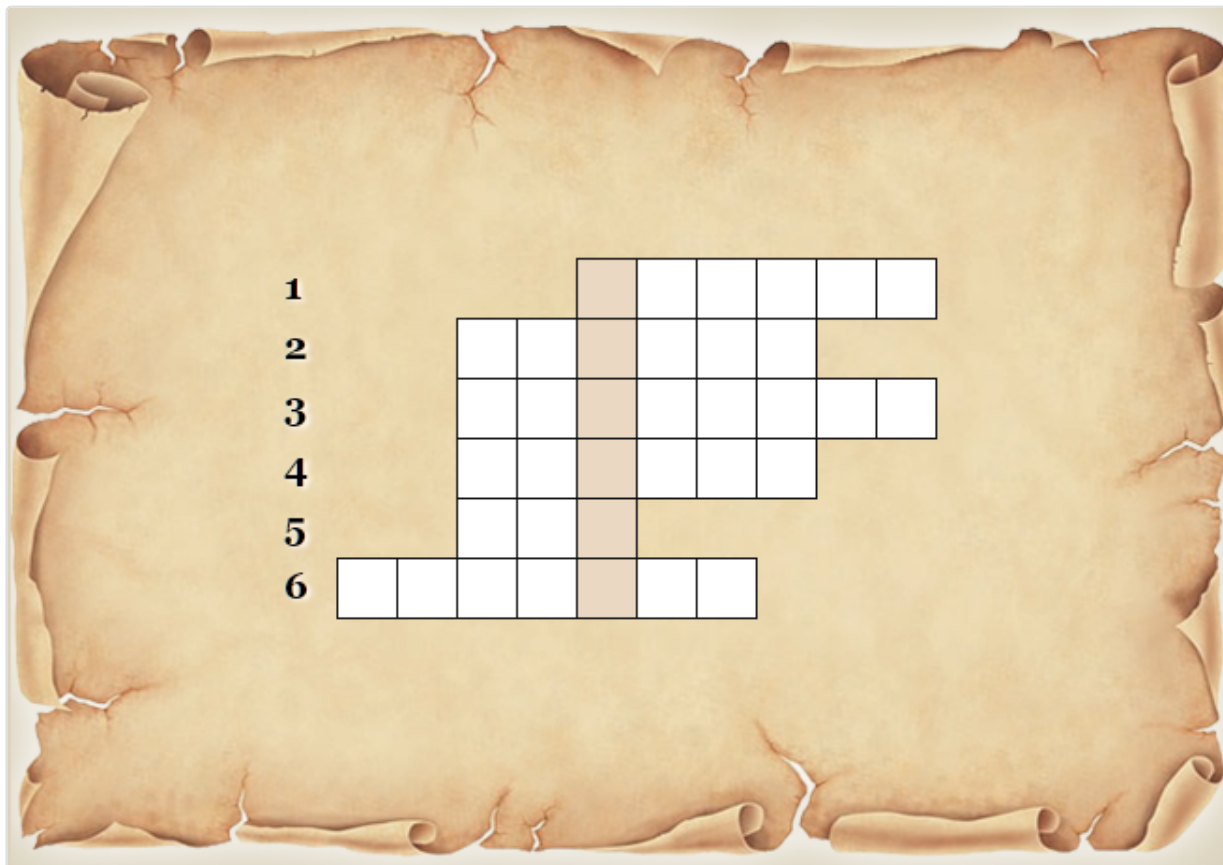
Pokud jde o inteligenci, tito ptáci se řadí po bok šimpanzů a delfínů. V zajetí se havrani mohou naučit mluvit lépe než někteří papoušci. Napodobují také další zvuky. Třeba motory automobilů, splachování toalet a zpěv ptáků. O havranech je známo, že napodobují vlky nebo lišky, aby je přilákali k mršinám, která havrani nejsou schopni rozporcovat. Když je vlk najeden, havran se s chutí pustí do zbytků. Na Aljašce a v Kanadě si lidé všimli, že občas používají zasněžené střechy jako skluzavky. Často si hrají s jinými zvířaty, jako jsou vlci, vydry a psi. Dokonce si tito ptáci vyrábějí hračky pomocí klacků, šišek, golfových míčků nebo kamenů. S kým si hrají? Spolu nebo sami. Jsou prostě stejně hraví jako vy a my. :)

Máme vyluštěno! Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou!

Otázky k tajence

---

1. **Napište zkrácený název ovoce.**
2. **Doplňte: Nebezpečí...**
3. **Opište čtvrté slovo.**
4. **Opište poslední slovo textu.**
5. **Kolik má lev ocasů?**
6. **Jak se jmenuje rodovým názvem druhá bylina zleva?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku pošlete na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.